

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 8, NO 16, STIP, 2023

ГОД. VIII, БР. 16
ШТИП, 2023

VOL. VIII, NO 16
STIP, 2023

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 8, Бр. 16
Штип, 2023

Vol. 8, No 16
Stip, 2023

PALMK, VOL 8, NO 16, STIP, 2023

DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM23816>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску Урлика, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет „Јурај Добрила“ во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет
Џулијан Чен, Универзитет Куртин, Австралија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania
Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania
Sunčana Tuksar, Juraj Dobrila University of Pula, Croatia
Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruyssen, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Würzburg, Germany
Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt
Julian Chen, Curtin University, Australia

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска
Натка Јанкова-Алаѓозовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>. Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.
Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochorovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska
Natka Jankova-Alagjozovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krstev Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>
Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.
All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Сунчана Туксар, член на Уредувачкиот одбор на „Палимпсест“

FOREWORD

Sunčana Tuksar, member of the Editorial Board of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 **Rossella Montibeler**

QUOTIDIANI ITALIANI E COVID-19: L'INFLUSSO DELLA PANDEMIA SULLA LINGUA

Rossella Montibeler

ITALIAN NEWSPAPERS AND COVID-19: THE PANDEMIC'S IMPACT ON THE LANGUAGE

25 **Sevda Kaman, Şeyma Ebru Koca, Nur Kılıçaslan, Muhammed Durmaz**

SEKSENLİ YILLARDAN GÜNÜMÜZE DEĞİŞEN ÖĞRENCİ ARGOSU

Sevda Kaman, Şeyma Ebru Koca, Nur Kılıçaslan, Muhammed Durmaz

STUDENT SLANG AND THE CHANGE IN STUDENT SLANG FROM THE EIGHTIES TO THE PRESENT

45 **Jonida Cungu, Teuta Toska**

PREPOSITIONS FROM A SEMANTIC POINT OF VIEW

57 **Blerta Ceka, Gëzim Xhaferri, Biljana Ivanovska**

DIE SOZIALE BEDEUTUNG VON ANGLIZISMEN IN DER DEUTSCHEN JUGENDSPRACHE: EINE VERGLEICHENDE ANALYSE ZWISCHEN 'DER STANDARD' UND 'COOL MAGAZIN'

Blerta Ceka, Gëzim Xhaferri, Biljana Ivanovska

THE SOCIAL SIGNIFICANCE OF ANGLICISMS IN GERMAN YOUTH LANGUAGE: A COMPARATIVE ANALYSIS BETWEEN 'DER STANDARD' AND 'COOL MAGAZIN'

67 **Марија Стојаноска, Виолета Јанушева**

СЛОЖЕНИТЕ ГЛАГОЛСКИ ФОРМИ ВО НАСЛОВИТЕ НА МАКЕДОНСКИТЕ ЕЛЕКТРОНСКИ МЕДИУМИ

Marija Stojanoska, Violeta Janusheva

THE COMPLEX VERB FORMS IN THE HEADLINES OF THE MACEDONIAN ELECTRONIC MEDIA

75 **Игор Станојоски**

МИНАТИТЕ ВРЕМИЊА ВО МАКЕДОНСКИОТ ПРЕВОД НА РОМАНОТ „ПРАЗНА МАПА“ ОД АЛЕНА МОРНШТАЈНОВА

Igor Stanojovski

PAST TENSES IN THE MACEDONIAN TRANSLATION OF THE NOVEL "BLIND MAP" BY ALENA MORNŠTAJNOVÁ

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 85 Марија Ѓорѓиева-Димова**
АПОСТРОФИЧНОТО ПЕЕЊЕ НА КОЧО РАЦИН
Marija Gjorgjieva-Dimova
THE APOSTROPHE IN KOCHO RACIN'S LYRIC
- 97 Danijela Kostadinović**
COSMOGONIC AND APOCALYPTIC VISION OF THE WORLD IN THE
PROSE OF ŽIVKO ČINGO
- 107 Mihrije Maloku-Morina**
SISTER CARRIE: TRAITS OF DREISER'S SELF-IDENTIFICATION
- 117 Turgay Kabak**
BİR KÜLTÜR TAŞIYICISI BİREY OLARAK İMDAT SANCAR VE BAYBURT
SAĞDIÇ DÜĞÜNLERİ
Turgay Kabak
İMDAT SANCAR AND BAYBURT SAĞDIÇ (BEST MAN'S) WEDDINGS AS
CULTURAL HERITAGE
- 129 Татьяна Вукелич**
ЛОЛИТА – ИКОНА И ДЕВУШКА С ОБЛОЖКИ
Tatjana Vukelić
LOLITA – FROM AN ICON TO A COVER GIRL

КУЛТУРА / CULTURE

- 143 Dejan Malčić**
IL POSTMODERNISMO NEL CINEMA DI DARIO ARGENTO E BRIAN DE
PALMA
Dejan Malčić
POSTMODERNISM IN THE CINEMA OF DARIO ARGENTO AND BRIAN
DE PALMA
- 153 Екатерина Намичева-Тодоровска, Петар Намичев**
РУСКИТЕ АРХИТЕКТИ ВО СКОПЈЕ ВО ПЕРИОДОТ МЕЃУ ДВЕТЕ
СВЕТСКИ ВОЈНИ
Petar Namichev, Ekaterina Namicheva-Todorovska
THE RUSSIAN ARCHITECTS OF SKOPJE IN THE PERIOD BETWEEN THE
TWO WORLD WARS

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 167 François Schmitt**
APPROCHE INTERCULTURELLE OU CO-CULTURELLE DE L'ALTÉRITÉ
DANS LE *CADRE EUROPEEN COMMUN DE RÉFÉRENCE POUR LES
LANGUES* ET SES OUVRAGES COMPLÉMENTAIRES ?
François Schmitt
INTERCULTURAL OR CO-CULTURAL APPROACH TO OTHERNESS
IN THE COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF REFERENCE FOR
LANGUAGES AND ITS COMPLEMENTARY WORKS?
- 179 Anastazija Kirkova-Naskova, Ivana Duckinoska-Mihajlovska**
EXPLICIT INSTRUCTION OF PRONUNCIATION LEARNING STRATEGIES
AND WORD-STRESS RULES: EXAMINING LEARNERS' REFLECTIONS
FROM DIARY ENTRIES
- 191 Mirvan Xhemaili, Hysen Kasumi**
TEACHERS' PERCEPTIONS OF THE IMPORTANCE OF LINGUISTICS IN
THE TEACHING OF SPEAKING SKILLS IN EFL – A CASE STUDY IN THE
REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA
- 203 Andrea Frydrychová**
PRAGMATISCHE PHRASEME IN AUSGEWÄHLTEN DAF-LEHRWERKEN
FÜR DIE NIVEASTUFE A1
Andrea Frydrychová
PRAGMATIC PHRASEMES IN SELECTED GFL TEXTBOOKS FOR THE
LEVEL A1
- 215 Marsela Likaj, Ema Kristo**
VERMITTLUNG LITERARISCHER TEXTE IN BÜCHERN UND
METHODEN ZUM ERLERNEN EINER FREMDSPRACHE (AM BEISPIEL
DER DEUTSCHEN SPRACHE)
Marsela Likaj, Ema Kristo
TRANSMISSION OF LITERARY TEXTS IN BOOKS AND METHODS
FOR FOREIGN LANGUAGE LEARNING (THE CASE OF THE GERMAN
LANGUAGE)

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 229 Весна Мојсова-Чепишевска**
ШОПОВ ЦЕЛ ЖИВОТ СЕ ЗАЛАГАШЕ МАКЕДОНИЈА ДА ЗРАЧИ ВО
КУЛТУРНИОТ МОЗАИК НА СВЕТОТ
Vesna Mojsova Chepishevska
SHOPOV, THROUGHOUT HIS ENTIRE LIFE, HAS STANDED FOR
MACEDONIA TO RADIATE IN THE CULTURAL MOSAIC OF THE WORLD

- 241 Биљана Рајчинова-Николова**
ВИСТИНСКО УПАТСТВО ЗА КРИТИЧКИТЕ СПОСОБНОСТИ НА
МАКЕДОНСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА ВО 19 ВЕК (КОИ *МАКЕДОНСКАТА*
КНИЖЕВНА КРИТИКА ВО XIX ВЕК ОД СЛАВЧО КОВИЛОСКИ, СКОПЈЕ,
ИМЛ, 2022)
Biljana Rajčinova-Nikolova
A REAL GUIDELINE FOR THE CRITICAL SKILLS OF THE MACEDONIAN
INTELLIGENCE IN THE 19TH CENTURY (TOWARD TO *MACEDONIAN*
LITERARY CRITICISM IN THE XIX CENTURY BY SLAVČO KOVILOSKI,
SKOPJE: IML, 2022)
- 253 Иван Антоновски**
ДОРЕЧУВАЊЕ ЗА АНТЕВОТО И АНТЕВСКОТО ПЕЕЊЕ И МИСЛЕЊЕ
СО НОВИ ИСЧИТУВАЊА
Ivan Antonovski
DISCLOSURE ON POETRY AND THE OPINION OF ANTE POPOVSKI
WITH NEW READINGS
- 265 Лидија Камчева Панова**
„ВОВЕД ВО АНАЛИЗА НА ДИСКУРС“ – ПЕРСПЕКТИВИ И
ПРЕДИЗВИЦИ
Lidija Kamceva Panova
“INTRODUCTION TO DISCOURSE ANALYSIS” – PERSPECTIVES AND
CHALLENGES

ДОДАТОК / APPENDIX

- 273 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ**
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

BİR KÜLTÜR TAŞIYICISI BİREY OLARAK İMDAT SANCAR VE BAYBURT SAĞDIÇ DÜĞÜNLERİ

Turgay Kabak
Bayburt Üniversitesi, Türkiye
turgaykabak@gmail.com

Öz: Coğrafi açıdan Doğu Karadeniz bölgesi ile Kuzeydoğu Anadolu bölgesini birbirine bağlayan tarihî İpek Yolu üzerinde bulunan Bayburt, bölgedeki en kadim şehirlerden birisidir. Tarih boyunca ticaret yolu üzerinde bulunması sebebiyle sürekli iskana tâbi olan bu şehirde çok zengin ve köklü bir kültürel miras vardır. Bu kültürel miras, günümüzde dijital dünyanın ve ulaşım, haberleşmedeki hızlı ilerlemenin de etkisi ile sürekli değişmekle birlikte büyük oranda korunmuş ve günümüze aktarılmıştır. Bu açıdan ülkemizin en özel şehirlerinden birisi olan Bayburt'un kültürünün korunmasında, kültürü bilen ve uygulayarak yaşatan insanların çok büyük katkısı vardır. Bu insanlardan birisi de İmdat Sancar'dır. İmdat Sancar bildiği türküler, kendi yaktığı türküler, oynadığı barlar ve sağdıç düğünü oyunları ile UNESCO'nun "kültür taşıyıcısı bireyler" tanımına uyan ender insanlardan birisidir. Ona bu özelliği kazandıran sadece kültürü bilen değil aynı zamanda icra ederek yaşatan bir kişi olmasıdır. Bu çalışmanın konusu İmdat Sancar'ın bildiği sağdıç düğünü oyunlarıdır. Bu oyunlar aslında köy seyirlik oyunları kategorisinde değerlendirilen tiyatral oyunlardır. Bu oyunlar mülakat yöntemi ile İmdat Sancar'ın kendisinden derlenmiş ve İşlevsel Kuram açısından incelemeye tabi tutulup içerik analizi de yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda bu oyunların toplum içinde insanları eğlendirmek, düğün törenini zenginleştirmek, gençlere beraber hareket etmeyi öğretmek ve gençleri kaynaştırmak, tiyatral ve müzikal yetenekleri olan gençlere bunları icra etme fırsatı vermek gibi işlevleri yerine getirdiği, halkın gündelik hayatında oluşan birçok geleneksel bilgiyi de muhtevasında bulundurduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: *Bayburt, sağdıç düğünü, köy seyirlik oyunları, kültür taşıyıcısı birey.*

Giriş

İnsan yığınlarını millete dönüştüren en önemli unsur kültürdür. Kültür denilen kavram içerisinde insana dair her şeyi barındıran zengin, karmaşık ve iç içe geçmiş bir bütündür. Milletlerin kültürel yapısını oluşturması binlerce yıl sürmüştür. Kültür donuk ve sabit değil, canlı bir varlıktır. Bu sebeple sürekli değişmekte ve dönüşmektedir. Kültür de aynı insan gibidir, canlı kalabilmesi için sürekli değişmesi, büyümesi ve gelişmesi gerekmektedir. Bu anlamda bir kültürün değişim ve dönüşümü onun yaşamaya devam edeceğinin en büyük kanıtıdır. Ancak günümüzde bu değişim ve dönüşümün olumsuz bir yanı ön plana çıkmaya başlamıştır. Milletlerin milli kültürlerini korumaları oldukça zorlaşmıştır.

Bu zorluğu gören dünya devletleri bütün milletlerin kültürel mirasının korunması ve yaşatılması amacıyla kısa adı UNESCO olan ve Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 192 devletin üye olduğu birliği kurmuşlardır. UNESCO'nun kültürlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusundaki yaklaşım ve yorumları ikisi "somut" diğer ikisi de "somut olmayan" kültürün korunmasına yönelik olarak hazırlanmış olan dört sözleşme ve bunlara bağlı olarak hazırlanmış diğer uzlaşma, bildirge, konferans ve toplantılardan izlenebilmektedir (Oğuz, 2009: 9-10).

Somut olmayan kültürel mirasın korunması ile ilgili öne çıkan iki sözleşme 2003 ve 2005 sözleşmeleridir. Bu sözleşmelerin korunmasını amaçladığı alanlar içerisinde çoğunlukla folklor, halk kültürü, sözlü kültür, geleneksel kültür, somut olmayan kültürel miras gibi kavramlarla karşılanan kültürel unsurlar yer almaktadır (Oğuz, 2009: 11-12).

UNESCO'nun yaptığı çeşitli toplantılarda bu başlıklar altında hangi folklorik ürünlerin bulunduğu netleştirilmiştir. Bu çalışmanın konusu olan sağdıç düğünleri de bu kadronun "Gösteri Sanatları" ana başlığı altında "1c6. Düğün Eğlenceleri" (Oğuz, 2009: 135) alt başlığında yer almaktadır.

UNESCO, sadece bu kültürel öğelerin derlenip kayıt altına alınmasına önem vermekle kalmamış kültürel geleneğin sürdürülmesi konusuna da eğilmiş ve kültürel unsurlar için sürdürülebilir programlar üretmeye gayret sarf etmiştir. Bu bağlamda UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi (SOKÜM) içerisinde yer alan unsurlardan birisi de kültürel mirasın taşıyıcısı olan topluluklar, gruplar ve bireylerdir (Urbinati, 2018: 87).

Sözleşmenin birinci ve ikinci paragrafında somut olmayan kültürel miras "toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin, araçlar, gereçler ve kültürel mekanlar" (Urbinati, 2018: 87) olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıda sayılan unsurlar ve sözleşmenin 1. Paragrafının 2. Maddesindeki açıklamaya göre somut olmayan kültürel mirasın üç temel bileşeni vardır. Bunlardan topluluklar, gruplar ve bazı durumlarda bireyler gibi sosyal bileşen, bu tür bir mirasın tezahürü olarak hedef bileşen ve bir kültürel alan olarak bölgesel bileşenler vardır (Urbinati, 2018: 89).

Sözleşmede bu bileşenlerin hepsinin teker teker açıklaması da yapılmıştır. Bizim çalışmamızın odak noktası olan bireylerin tanımı şu şekilde yapılmıştır:

Farklı becerilere, bilgiye, deneyime veya diğer özelliklere sahip olan ve bu nedenle, şimdiki ve gelecekteki uygulamada belirli roller üstelenen, örneğin somut olmayan kültürel mirasın yeniden yaratılmasını veya aktarılmasını sağlayan kültür koruyucuları, uygulayıcılar veya çıraklar gibi topluluk içindeki insanları ifade eder (Urbinati, 2018: 92).

Bu çalışmanın odak noktasında bulunan İmdat Sancar da bu tanıma tam anlamıyla uyan bir kişidir. İmdat Sancar, 1955 yılında Bayburt'un Aydıntepe ilçesine bağlı Çayırköprü Köyü'nde doğmuştur. Köyün eski adı Vağında, bu

sebeple kendisine Vağındalı İmdat da denmektedir (KK: 1). İmdat Bey'in hayatı arada İstanbul dönemleri olmakla birlikte büyük oranda köyünde geçmiştir. İmdat Sancar, Bayburt barları, türküleri ve sözlü kültürünün her alanında bilgiye sahip bir kişidir. Sancar, Bayburt barlarının 63 tane olduğunu bunlardan 62 tanesini oynayabildiğini belirtmektedir. Oynamadığı tek oyun Çingen barıdır. Bayburt türküleri hakkında da geniş bir repertuara sahip olan Sancar 54 tane bilinmeyen Bayburt türküsünü TRT repertuarına kazandırmıştır. Bu türkülerin ve oyunların bir çoğunu annesinden öğrenmiş daha sonra kendisi üstüne yenilerini eklemiştir (URL: 1). Kendisi şiirler yazan ve irticali olarak şiir de söyleyebilen Sancar, Bayburt halk kültürünü yaşayan ve yaşatan bir kişiliktir. Onu kültürü bilen diğer insanlardan ayıran ve bir kültür taşıyıcısı birey haline getiren özelliği de budur, yani kültürü hem bilmesi hem de icra ederek gelecek kuşaklara aktarabilmesidir. Kültürel bir unsuru gören, duyan veya şahit olan kişiler onu anlatabilir. Bu onları kültür derlemeleri için bir kaynak kişi yapar; ancak kültür taşıyıcısı birey yapmaz. Çünkü kültür taşıyıcısı birey olmak için o kültürel unsuru üretebiliyor veya icra edebiliyor olmak da gerekir. İmdat Sancar, türkü, oyun (barlar, sağdıç düğünü oyunları vb.), hikâye gibi kültürel unsurları üretebilen veya icra edebilen bir kişidir.

Günümüzde Bayburt merkezde bulunan BAYDER adlı derneğin faal üyesi olan Sancar, her hafta bir gün bu dernekte yapılan halka açık toplantılara katılıp şiirler okumakta, hikâye anlatmakta ve bazı oyunları icra etmektedir. Bunun dışında Sancar, Bayburt düğünlerinin de aranan ve mutlaka davet edilen isimlerinden birisidir. Düğünlere çağrılmasının en büyük sebebi hem eski türküleri icra etmesi hem de Sağdıç düğünlerinde icracı olarak yer almasıdır. Sancar, düğünlerde Bayburt barlarını oynatmakta, düğün türküleri söylemekte ve sağdıç gecesinde sağdıç düğünü oyunlarını oynatmaktadır. Yani bir anlamda düğünün en başından en sonuna kadar katılmakta ve icrasını yapmaktadır.

Bilindiği gibi Türklere en eski dönemlerden bu yana aile önemli ve kutsal bir değerdir. Çünkü toplumun temeli, en küçük yapı taşı ailedir. Millet varlığını devam ettirecek gelecek nesillerin yetiştirilmesi aile bünyesinde olmaktadır. Bu sebeple Türkler aileye ve ailenin kuruluşunun ilanı olan düğün merasimine son derece önem vermişlerdir. Türk kültürünün yaşadığı bütün coğrafyalarda ana hatlarıyla aynı, ayrıntılarıyla farklı olmakla birlikte düğün merasimi çeşitli aşamalardan oluşmakta ve bu aşamaların hepsi ayrı bir değer taşımaktadır (Çetin, 2008: 113).

Düğün baştan sona yürütülmesi, takip edilmesi ve yönetilmesi gereken bir törendir. Bu sebeple düğün merasimi içerisinde çeşitli görevler üstlenen görevliler vardır. Bu görevlilerden birisi de sağdıçtır. Düğünün işleyişini kontrol eden, damada gerdek de dahil birçok konuda bilgi veren sağdıç, evli erkeklerden seçilir ve damadın yakın bir arkadaşı veya akrabasıdır (Örnek, 2000: 198; Çalışkan ve Oral, 2016: 232). Bayburt yöresinde düğün öncesinde kadınlar kendi arasında kına gecesi yaparken erkekler de sağdıçın ve damadın da katıldığı sağdıç düğününü yaparlar (KK: 1). İmdat Sancar'ın bildiği ve icra ederek yaşattığı geleneklerden birisi de bu sağdıç gecelerinde oynanan oyunlardır. Aslında köy seyirlik oyunu hüviyeti de taşıyan bu oyunlar eski çağlardan günümüze Türk kültürünün taşıyıcılığını yapan oyunlar oyunlardır. Bu oyunlar şunlardır:

1. Ritüel Oyunlar

a). Mücerred Fikirlere Bağlı Oyunlar

Fellah Oyunu

Bu oyun iki kişiyle oynanır. Müziği vardır. Müzik eşliğinde hareketler yapılır. En son Erkan İnan ile oynamıştık. Bu oyunu Şakir dedelerden öğrenmiştik. O kuşaktakiler hep öldü. Şimdi biz oynuyoruz.

Bu oyunda surat değişecek, gözler eğilecek, burun dönecek, dudaklar eğilecek yani yüz siman tamamen değişecek. Kişi böyle çarpılmış gibi olacak. Sonra kişinin beline horon süpürgesi bağlanır. İki kişi bellerinde süpürgeyle ortaya çıkarlar. Birisi sırtını döner öbürü sırtındaki süpürgeyle onun sırtını süpürür. Sonra o sırtını döner diğeri sırtındaki süpürgeyle onun sırtını süpürür. Böylece sahnede şiddetli bir sevişme canlandırılır. Bu esnada işte yüz göz hareketleri yapılır, birbirlerine beğendim anlamında sarılırlar. Burada aslında canlandırılan cinlerin düğünüdür. Bundan dolayı da garip yüz göz hareketleri yapılır, bel eğilir eğri büğrü olunur yani cin taklit edilir. Kişinin böyle eğri büğrü olmasına “Gap gap olmak” da denir.

Bu oyunun melodisi de vardır. “Dari ra rida iray ray ray ray ray”. Bu müziğe de uyarlı oynayacaksınız (KK: 1).

İmdat Sancar’ın bizzat oynayarak yaşatmaya devam ettiği bu oyunlar görüldüğü gibi tür olarak köy seyirlik oyunlarına giren oyunlardır. Köy seyirlik oyunlarını Şükrü Elçin “köylülerin uzun kış aylarında ve hususiyle düğünlerde, bayramlarda eğlenmek ve vakit geçirmek için oynadıkları dram karakterli temsiller” (Elçin, 2013: 671) olarak tanımlamaktadır.

Herkes Benim Gibi Olsun

Bu oyunda bir kişi ebe olur. O bir şey yapar ve “Herkes benim gibi olsun” der. O ne yapıyorsa sen de onu yapmak zorundasın. Ceketini çıkarır, gömleğini çıkartır, ağzını eğer, şapka takar, oyunda olan herkes bunları yapmak zorundadır. Örneğin şapka giydi ve “Herkes benim gibi olsun” dedi. Eğer sen şapka bulamazsan dayağı yersin. Gömleği çıkardı ve “Herkes benim gibi olsun” dedi, gömleği çıkarana kadar sana vurur. Bazen bu oyun soyuna soyuna iç çamaşırlarla kalmaya kadar gitmektedir. İç çamaşırlar kalınca oyun biter (KK: 1).

2. Profan Mahiyetteki Oyunlar

a). Günlük Hayattan Alınan Oyunlar

Bosna Namazı/Namaz Kıldırma

Bu oyunda namaz kıldırılır ama oyun olarak. Ben ebe olurum, namaz kıldıracağım derim. 6-7 kişi namaz safına durur gibi dizilir. Bunların içinde damat da vardır. Ebe, sıraya dizilmiş kaç kişi varsa tekbir verip hepsini aynı anda secdeye yollar, hareketler yapar. Amaç kafasıyla, eliyle vurarak secdeye git demektir. Genelde damadın kulaklarına vurulur. Burada namaz kılınışı taklit edilir (KK: 1).

Değirmen Oyunu

Bu 25-30 kadar delikanlının katılımıyla oynanan bir oyundur. Düğün evinde oynanır. Oyunda un basma odası vardır, su bağlayan vardır, oluklar vardır, pervane vardır. Oluklar, pervane insanlardan yapılır. 6-7 tane erkek yere ayakları

aynı cepheye gelecek şekilde sırtüstü yatar. Böylece pervane olurlar. Değirmen sahibi olan kişi su kesildi diyerek bunların üzerinde gezmeye başlar. Üstlerinde gezerken bacalarının kaba etlerine basar. Su kesildi, değirmen taşı dönmüyor deyip oturur. Oradaki diğer insanlar pervane olan insanların üzerindeki değirmen taşı olan insanı döndürmeye çalışırlar. Ondan sonra değirmencinin çırağı, yani onun mamulünü yığan veyahut da götüren kişi gelir. Der ki işte o gün esnasında “Usta baban öldü” der, usta da “sıç anasını” deyip oyuna devam eder. Çıracak tekrar gelir, der işte “Usta anan öldü”. Usta da yine aynı cümleyle cevap verir. Ama o esnada çıracak yerde yatanlara, pervane vaziyeti alanlara çok çile verir. Hepsi bir pervanenin bir bacağı olmuş oluyor, onlara bacalarına bastığı için çok çile verir.

Taş döndü, taşkıran olacak. Çıracak, “Taş kıran oldu” dediği zaman yerde yatanların üzerine soba tavasıyla vurur. Çünkü o soba tavası sacdır, onunla vurur. Onların üzerine vurur ki taşı gılan etsin (taşı törpülemek, dişlerini açmak), taş da buğdayı ezsin. Yerdeki insanların üzerine vurarak taşı gılan yapar. Oyunun sonunda ustanın yardımcısı gelir. Önce usta şuyun öldü, buyun öldü der. En sonunda da “Usta karın öldü” der. Usta da “ben buna dayanmam” der, suyu içer. Usta suyu içerse oyun orda biter.

Oyunda iki kişi de uç uca yatıp oluk olur. Eğer bu kişilerin şekli bozulursa oluk bozulmuş olur. O zaman çıracak olan onlara vurarak düzeltir. Ayrıca çıracak, oluk olan kişilerin göğüslerine basarak suyu kesmiş olur. Bu olaya “savacak basma” denir (KK: 1).

Tarla Bölme Oyunu

Tarla oyununda iki kişi upuzun yatar, böyle iki kardeş tarlayı bölerler. Tabi bu bölüşmede kimse hakkına razı olmaz. Tarlanın bu tarafı daha verimli diğer tarafı cünüt (sürekli altından su çıkan, bataklık yer) diye tartışırlar.

Oyunda iki kişi yüz üstü yatırılır, onlar tarla gibi olur. Bir kişi bunların başından yoklayarak aşağı doğru gelir. Gelirken “Ha buradan, ha böyle, ha böyle, su buraya akıyor” der. Kişinin tam kıcına geldiğinde “Su buraya akar” der. “Bu suyu ben sana buradan vermem” der. Yerde yatan kişinin kıcına eliyle mühkem (sağlam) şekilde vurur, sırtına vurur. İşte orda taş var oluyor. İşte o zaman ihtiyar heyetinden bir kişiyi ya da muhtar çağırırlar (Bu kişiler de gerçek muhtar veya heyet üyesi değildir. Rol gereği bir kişi bunları canlandırır). “Gel ki bir rızalık göster de bu tarlayı bölelim” derler. Muhtar gelir “Tarlanın bu tarafı senin olsun, öbür tarafı senin olsun” der. Kardeşlerden birisi “Tarlanın bu tarafı cünüt, ekilmiyor. Sen ne yedin de (rüşvet alma anlamında) ondan yana çıkıyon?” diye muhtara itiraz eder. Kardeşler kavgaya tutuşur. Bu kez yerde yüz üstü yatanı döverler. Yani yerde tarla olan dayağı yer. En son işte bu sırt buradan, yiyip içiyoruz ya biz. Diyor ki “buradan geliyor, bu taşın dibinden dönüyor, benim tarlam kurakta kalıyor”. Diğer “Ula kardeşim geç bu tarafa” diyor.

Sonra kardeşlerden birisi, diğerine “bizim aramızda belki üvey kardeşlik vardır. Sen babama pek benzemiyorsun” diyor. Orada nizarlık yapıyorlar (ağız kavgası etmek). En son muhtar veya ihtiyar heyetinden birisi tekrar araya giriyor. Tarlanın “Burası senin, şurası da senin” deyip paylaşıyor ve oyun bitiyor.

Bu oyunda dövme işi çok oluyor. Birisi tarla için “Babamın malı değil mi?” dediğinde kalçasına vuruyorlar, sırtına vuruyorlar. İşte “Burada taş var, ha burada sabanı kırdım, işte burada şeyi devirdin” gibi sözler söyleyip tarla olan delikanlıyı dövüyorlar.

Tub Oyunu

Bu oyunda örneğin beş kişi yere sırtüstü, daire şeklinde yatar ve bu kişilerin her birine tub 1, tub 2, tub 3... diye numara verilir. Ebe olan kişi yerde yatan kişinin beline kafasıyla vurur veya kalçasına edep yeriyile vurur.

Bu oyunda ebe şu şekilde belirlenir: Ebe vurduğunda, örneğin 5. Kişiye vurdu. O kişinin “Tub 5” demesi lazım. Eğer numarasını yanlış söyler veya söylerken dili takılırsa o kişi ebe olur. O kalkar yerine ebe olan kişi yatar ve oyun tekrar başlar. Böylece herkes ebe olana kadar oyun devam eder (KK: 1).

Kız Taklası Oyunu

Bu oyun sekiz kişiyle oynanır. İki kişi kafa kafaya, iki kişi de kalçaları gelecek şekilde bir + oluştururlar. Bu eğilerek yapılır. Diğer dört kişi de onların üzerinden atlar. Atlayamayan ebe olup eğilenler arasına katılır (KK: 1).

Kabak Oyunu

Bu oyunda oyuncu sayısı önemli değildir. Kaç kişi varsa onlarla oynanır. Oyunda herkese bir numara verilir. 1 kabak, 2 kabak, 3 kabak...

Ebe olan kişi “Ekim biçtim, bizim tarlada kaç kabak oldu?”, “4 kabak oldu” der. Dört numara kimse o “4 kabak olmaz” der. O zaman ebe “Kaç kabak oldu?” diye tekrar sorar o kişi de örneğin 6+”6 kabak” der. Bu kez altı numaralı oyuncu “6 kabak olmaz” der. Oyun böylece birisi yanılana kadar devam eder. Numarasını yanılan kişi ebe olur. Örneğin numaran 6 kabak ama sen 5 kabakta konuştun, ebe olursun (KK: 1).

Sivdi Sivdi Oyunu

Bu oyun on bir-on iki kişiyle oynanır. Hepimiz daire şeklinde otururuz. Bacaklarımız açık pozisyonda olur. Bir kişi ebe olur ve ortada durur. Bacaklarımızın arasında “Sivdi sivdi” diyerek mendili gezdiririz. Mendilin ucunda metal para bağlıdır. Ebe bacak arasında mendili ararken mendil elinde olan kişi ebenin sırtına vurur. Bu şekilde mendili ebeye yakalatmadan döndürmek gerekir. Mendili yakalatan kişi ortaya geçer ve ebe olur (KK: 1).

b). Hayvan Taklit Edici Oyunlar

Tilki Kızanı Oyunu

Bu oyunu üç kişi oynar. İki kişi erkek tilki, bir kişi de dişi tilki olur. Bizim “goful galatı” dediğimiz bir sepet türü vardır. Bu sepetin içine dişi tilki yuva yapar. Dışarda da erkek tilkiler dişi tilkiyi sahiplenmek için birbirleriyle boğuşurlar. Dişi tilki de sepetin içine, yuvasına girer. Bu sefer dişi tilkiyi elde etmek için arkadaşımız ile biz boğuşuruz. Dışarda tilki gibi boğuşuruz. Dişi tilki de ona karşı serhoşluğumuzu anladığı için sepetin götünden bakar (Genelde altı delik sepetler

kullanılır). Hangisine rıza göstereyim diye bakar. Boğuşanlardan hangisi daha güçlüyse, yani boğuşmada diğerini alt ediyorsa dişi tilki onu seçer, onunla çiftleşir. Çiftleşme için kazanan erkek tilki, dişi tilkiyi sepetten çıkarıp gider. Böylece oyun biter. Bu oyuna tilki oyunu denir.

Bu oyunda boğuşma esnasında eller, ayaklar kullanılmaz, yani vurma yoktur. Boğuşma ağız ile yapılır. Rakipler birbirini ısırmaaya çalışır (KK: 1).

Kaz Çobanı Oyunu

Bu oyun yirmi otuz kişiyle oynanır. Örneğin on beş kişi ben kaz olmak istiyorum der. Bir kişi de gelir işte “Benim ihtiyacım var, böyle böyle bir mesleğim var benim, kaz otarırım” der. Böylece o kişi kaz çobanı olur. Muhtar, köy heyetinden kişiler de der “İşte benim şu kadar kazım var, kaçta otarırın?”. Bu şekilde pazarlık yaparlar.

Anlaşma sağlandıktan sonra kaz çobanları kazı yaz ise çimenlere kış ise karın üstüne veya hırp (karın buz tutmuş hali) üstüne sürmeye çalışır. Yani kazları dışarı çıkartır. Bu oyunda gerçekten evin dışına çıkılır ve yaz ise çimenlere doğru kış ise karın veya hırpın üstüne doğru gidilir. İnsanlar ellerinin üstünde yürüdüğü için kış ise elleri üşür. Kazlar giderken tilki veya çakal (bu da tilki veya çakal rolüne girmiş oyuncular) gelip kazları almaya çalışır. Burada özellikle gövi (damat)'yi kaçırmaya çalışırlar. Bir kişi de bu kazları korumak için çoban köpeği rolüne girer ve özellikle gövinin başında bekler.

Oyunda genelde çoban olan kişi sağdıçtır. Görevi de kazları kaptırmadan bir yevmiye yapıp kazları eve geri getirmektir. Eğer kazları köpek ile birlikte koruyamaz ve tilkiye, çakala kaptırırsa ona ceza kesilir. Sağdıç bu cezayı karşılamak zorundadır. Ceza olarak mesela koyun istenir. O koyun kesilip pişirilir ve oyuna katılanlarla birlikte gece yenilir. Böylece oyun da bitmiş olur (KK: 1).

Şükri Elçin köy seyirlik oyunlarını ritüel oyunlar ve profan mahiyetteki oyunlar olarak iki ana kategoriye ayırarak şöyle bir tasnif yapmıştır (Elçin, 2013: 671-672):

a) Ritüel oyunlar

- 1. Yılın değişmesiyle ilgili oyunlar*
- 2. Mücerred fıkirlere bağlı oyunlar*
- 3. Hayvan kültürüne bağlı oyunlar*
- 4. Bitki kültürüne bağlı oyunlar*
- 5. Mezhep merasimleri*

b). Profan mahiyetteki oyunlar

- 1. Günlük hayattan alınan oyunlar*
- 2. Masallara bağlı oyunlar*
- 3. Destanlara veya saz şairlerinin hayatlarına bağlı oyunlar*
- 4. Tarihi hadiselere bağlı oyunlar*
- 5. Hayvanları taklit edici oyunlar*
- 6. Samıt veya lal oyunları*
- 7. Bebek (kukla) oyunları*

İmdat Sancar'ın aktardığı oyunlar bu tasnife göre tasniflenirse şu şekilde bir tasnifleme çıkmaktadır:

1. Ritüel oyunlar

a). Mücerred fikirlere bağlı oyunlar: Fellah oyunu, Herkes benim gibi olsun oyunu

2. Profan mahiyetteki oyunlar

a). Günlük hayattan alınan oyunlar: Bosna namazı, Değirmen oyunu, Tarla bölme oyunu, tub oyunu, kız taklası oyunu, Kabak oyunu, Sivdi sivdi oyunu

b). Hayvanları taklit edici oyunlar: Tilki kızanı oyunu, Kaz çobanı oyunu

Bu oyunlar işlevsel açıdan bakıldığında:

1. Eğlenme ihtiyacını karşıladığı
2. Aile kurumunun kuruluşunu ilan eden düğün adetini zenginleştirdiği
3. Gençlere birlikte hareket etme ve kaynaşma imkânı tanıdığı
4. Tiyatral ve müzikal yeteneği olan insanlara bu yeteneklerini sergileme, geliştirme imkânı sunduğu
5. Taklit yoluyla bazı meslekleri gençlere öğrettiği (Kaz çobanı ve değirmen oyununda olduğu gibi)
6. Toplumun aksayan yönlerine dikkat çekerek bunları düzeltmek için insanları uyardığı (Tarla bölme oyununda olduğu gibi)
7. Geleneksel bilgiyi gelecek kuşaklara oyun yoluyla aktardığı (Değirmen oyununda olduğu gibi)
8. Oynayanlara dikkat ve çeviklik kazandırdığı (Sivdi sivdi oyununda olduğu gibi) görülmektedir.

Bu oyunlar oynanma zamanına göre belli bir zamanda oynanmamaktadır. Ne zaman düğün olursa o zaman oynanmaktadır; ancak bölgede düğünler genellikle yazın ve sonbaharda yapıldığı için oynanma zamanı olarak yaz ve sonbahar mevsimleri, oynanma yeri olarak da düğün evleri denilebilir.

Köy seyirlik oyunları müstakil olarak oynanabildiği gibi Bayburt örneğinde görüldüğü üzere başka bir ritüel içerisinde de oynanabilmektedir. Bayburt yöresinde Sağdıç düğünü adıyla düğün ritüeli içerisinde oynanan bu oyunlar muhtevasında pek çok geleneksel bilgiyi de taşımaktadır. Örneğin “Kaz çobanı” oyununda bir çobanın kaz otarırken (otlatırken) hangi tehlikelerle karşı karşıya olduğu, bunları nasıl bertaraf edeceği, edemezse ne gibi yaptırımlarla karşılaşacağı; “Değirmen oyunu”nda bir değirmenin nasıl çalıştığı, değirmencinin ve yanındaki çalışanların da hangi işleri yaptığı oyun yoluyla anlatılmaktadır. “Kabak oyunu” gibi oyunlar bölgede yetiştirilen tarım ürünleri ve tarımsal faaliyetler hakkında bilgi aktarmaktadır. “Tarla bölme” oyunu ise bölgedeki arazi anlaşmazlıklarının nasıl çözüldüğünü anlatırken halk hukuku hakkında da bilgi vermektedir. İçerisinde pek çok geleneksel bilgiyi taşıyan ve halkın eğlenmeden öğrenmeye birçok ihtiyacını karşılayan bu oyunları oynayarak yaşattığı, oynatarak da gelecek nesillere aktardığı için İmdat Sancar UNESCO’nun tanımıyla bir “kültür taşıyıcısı” bireydir. Bu sebeple İmdat Bey’in yine UNESCO’nun tanımıyla “Yaşayan İnsan Hazinesi Ulusal Envanteri”ne dahil edilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir.

Sonuç

Coğrafi açıdan Doğu Karadeniz bölgesi ile Kuzeydoğu Anadolu arasındaki tarihi İpek Yolu üzerine kurulmuş kadim bir şehir olan Bayburt'un kendine has köklü bir kültürü vardır. Bu kültür o kadar eskidir ki Orta Asya Türk kültürünün izlerini hala canlı bir şekilde görmek mümkündür. Maziden günümüze gelen bu zengin ve derin kültürel birikimin korunup yaşatılması en az kültürün kendisi kadar önemli bir husustur. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte kitle iletişim araçları ve ulaşım vasıtaları da gelişmiş bu da kültürel etkileşimi çok hızlandırmıştır. Bu etkileşimin hızlanmasının olumlu sonuçları olduğu gibi pek çok olumsuz sonucu da vardır. Bunlardan birisi de kültürel öğelerin yok olmasıyla dünya genelinde bir tek tipleşmeye evrilmedi. Günümüzde kültürlerin kendine özgü öğeleri koruması, yaşatması ve gelecek kuşaklara aktarması oldukça zorlaşmıştır. Bu da milletlerin milli benliklerini kaybetmelerine ve asimile olmalarına sebep olmaktadır. Bu noktada kültürel öğeleri bilen ve yaşatarak gelecek kuşaklara aktaran kişilerin ve kurumların önemi daha da artmaktadır. Bu sebeple UNESCO Dünya kültür mirasını korumak için hazırladığı sözleşmelerde ve programlarda kültür taşıyıcısı olan kişilere özel bir önem vermektedir. Bu makalenin nüvesinde olan İmdat Sancar da UNESCO'nun tanımladığı "kültür taşıyıcısı birey" tanımına uyan bir kaynak kişidir. Çünkü İmdat Sancar kültürel öğeleri sadece bilen ve anlatan birisi değil aynı zamanda icra ederek öğreten bir kaynak kişidir. İmdat Sancar'dan derlediğimiz ve bu makalede incelediğimiz 11 oyun Bayburt düğünlerinde geleneksel olarak var olan sağdıç düğünlerinde oynanmaktadır. Bu oyunların oynandığı Sağdıç düğünü damat, sağdıç ve damadın arkadaşlarının toplanarak icra ettiği bir gelenektir. Sağdıç düğünleri asıl düğünden önceki bir gece ve sadece erkekler arasında olmaktadır. Aslında damadı ve arkadaşlarını eğlendirmek amacıyla yapılan bu oyunların içeriği birçok kültürel öğeyi taşımaktadır ve bu oyunlar pek çok işleve sahip olan oyunlardır. Bu oyunlar mülakat yöntemi ile kaynak kişiden derlenmiş ve hem tasnif çalışması yapılmış hem de İşlevsel Kuram açısından incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda köy seyirlik oyunu özelliği gösteren bu oyunların katılanları eğlendirmek, düğün törenini zenginleştirmek, gençlere beraber hareket etmeyi öğretmek ve gençleri kaynaştırmak, tiyatral ve müzikal yetenekleri olan gençlere bunları icra etme fırsatı vermek, taklit yoluyla bazı meslekleri ve gündelik hayat unsurlarını öğretmek, geleneksel bilgiyi oyun vasıtasıyla gelecek kuşaklara aktarmak gibi işlevleri olduğu görülmüştür. Oyunlar daha önce Şükrü Elçin tarafından yapılan tasnife göre tasniflenmiş ve ağırlıklı olarak oyunların "Ritüel oyunlardan" "Mücerred kaynaklı" oyunlar ve "Profan mahiyetteki" oyunlardan "Günlük hayattan alınan oyunlar" ile "Hayvanları taklit edici oyunlar" başlıkları altında tasniflenebileceği görülmüştür.

Oyunlara muhteva açısından bakıldığında bölge kültürü açısından önemli verilere sahip olduğu, halkın gündelik hayatını ve kültürel birikimini yansıtan oyunlar olduğu görülmektedir. Örneğin Değirmen oyununda bölgenin geçmişinde çok önemli bir yer tutan değirmen ve değirmencilik mesleği canlandırılmaktadır. Burada değirmenin nasıl çalıştığı, değirmencinin ve yardımcılarının görevlerinin neler olduğu canlandırılmaktadır. Tarla bölme oyununda ise hem yörede yaşanan

sınır anlaşmazlıklarına vurgu yapılmakta hem bu anlaşmazlığın halk hukuku çerçevesinde nasıl çözüldüğü öğretilmektedir. Bayburt yöresi geleneksel yaşamında tarım ve hayvancılığın çok büyük önemi vardır. Bu önem sağdıç düğünü oyunlarına da yansımıştır. Örneğin Kaz otarma oyununda bir kaz çobanının nasıl tutulduğu, ücret konusunda nasıl anlaşıldığı, kaz çobanının hayvanlarını hangi tehlikelerden koruması gerektiği tiyatral bir şekilde anlatılmaktadır. Yine tarım ve hayvancılıkla ilişkili Kabak oyunu da dikkat çekicidir. Burada da aslında kabak eken bir çiftçi canlandırılmaktadır. Türk kültüründe ve anlatı geleneğinde “don değiştirme” olarak da bilinen kılık değiştirme, bir şeyden başka bir şeye dönüşme çok önemli bir yer tutmaktadır. Bölgede oynanan “Fellah” oyunu ve “Herkes Benim Gibi Olsun” oyunu kökeni mitolojiye kadar giden bu hususu canlandırmaktadır. Fellah oyununda oyuncu tamamen kendisinin dışında bir kişiyi canlandırmakta, “Herkes Benim Gibi Olsun” oyununda ise diğerleri bir kişiye dönüşmeye çalışmaktadır. Bu kültürel unsurları içerisinde barındıran köy seyirlik oyunları müstakil şekilde oynanabildiği gibi Bayburt örneğinde gördüğümüz üzere başka törenler içerisinde de oynanabilmektedir.

Bayburt'ta sağdıç düğünlerinde oynanan bu oyunlar mitolojik dönemlerin izlerinden başlayıp gündelik hayata kadar pek çok unsuru içerisinde barındıran zengin bir somut olmayan kültürel miras hazinesidir. Bu hazineyi koruyan, icra ederek yaşatan ve gelecek kuşaklara aktaran İmdat Sancar da önemli bir kültür aktarıcısı bireydir. Bu sebeple İmdat Sancar'ın yine UNESCO sözleşmelerinde açık bir şekilde tarif edildiği üzere “Yaşayan insan hazinesi” olarak kaydedilmesi şehir kültürünün yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması için son derece önemlidir. Bu konuda il yöneticilerinin ve Kültür Müdürlüğü'nün gerekli dosyaları hazırlayıp UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'na gerekli başvuruları yapması gerekmektedir. Böylece İmdat Sancar'ın bildiği kültürel öğeleri daha sağlıklı bir ortamda ve daha sistematik bir şekilde gelecek nesillere aktarması sağlanacaktır.

Kaynakça

- [1] Çalışkan, Ş. S. ve Oral, Ş. (2016). Safranbolu'da evlilik adetleri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(43), 227-241.
- [2] Çetin, C. (2008). Türk Düğün Gelenekleri ve Kutsal Evlilik Ritüeli. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, 48(2), 111-126.
- [3] Elçin, Ş. (2013). Halk edebiyatına giriş. Akçağ yayımları.
- [4] Oğuz, M. Ö. (2009). *Somut olmayan kültürel miras nedir?*. Geleneksel.
- [5] Örnek, S. V. (2000). *Türk halkbilimi*. Kültür Bakanlığı HAGEM.
- [6] Urbinati, S. (2018). Topluluklar, gruplar ve bireyler: somut olmayan kültürel mirasın taşıyıcıları, somut olmayan kültürel mirasın korunması sözleşmesinde taşıyıcılara atfedilen rol nedir?. (T. Yıldız, M. Özdemir Çev.). SOKÜM Sözleşmesi yönelimler, eğilimler ve eleştiriler. [M. Ö. Oğuz, E. Ö. Özünel, A. E. Aral]. Geleneksel.
- [7] URL 1: <https://www.bayburtmanset.com/bayburt-kulturunun-onemli-isimlerinden-ımdat-sancar-ile-hayatini-ve-bayburtu-konustuk> (Erişim Tarihi: 07.09.2023).

Kaynak Kişiler

KK. 1: İmdat Sancar, 68, ilkokul mezunu, çiftçi, 30 Haziran 2023: Bayburt.

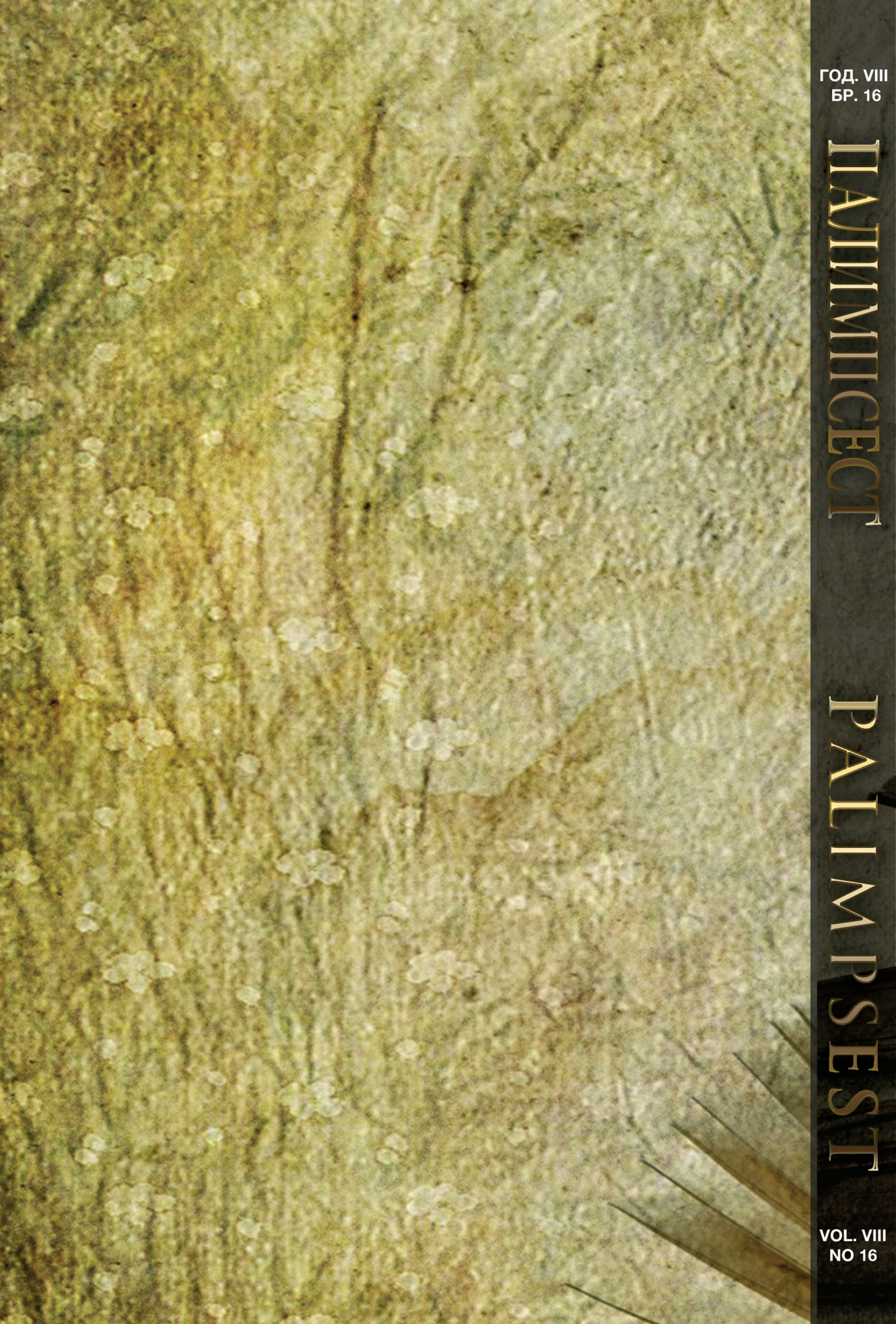
Turgay Kabak
Bayburt University, Turkey

İmdat Sancar and Bayburt Sağdıç (Best man's) Weddings as Cultural Heritage

Abstract : Bayburt, geographically located on the historical Silk Road that connects the Eastern Black Sea region with the Northeastern Anatolia region, is one of the ancient cities in the region. Throughout history, due to its location on the trade route, this city has been continuously inhabited, and it possesses a rich and deep cultural heritage. This cultural heritage, although constantly evolving in today's digital world with rapid advancements in transportation and communication, has been largely preserved and passed down to the present day. In this regard, one of the most special cities in our country, Bayburt, has greatly benefited from individuals who both understand and actively preserve its culture. One of these individuals is İmdat Sancar. İmdat Sancar is one of the rare individuals who fit UNESCO's definition of "culture bearers" with his knowledge of traditional folk songs, the songs he has composed, his participation in folk music events, and the traditional "sağdıç düğünü" (best man's wedding) ceremonies he organizes. His special quality lies not only in his knowledge of the culture but also in his ability to actively practice and pass it on to others. The subject of this study is the traditional "sağdıç düğünü" (best man's wedding) ceremonies known by İmdat Sancar. These ceremonies are actually categorized as village performance plays, falling within the realm of theatrical performances. These plays were collected from İmdat Sancar himself using interview methods and were analyzed from the perspective of Functional Theory. Content analysis was also conducted. As a result of the examination, it was determined that these plays serve various functions within the community and encompass a wealth of traditional knowledge and practices that are integral to people's daily lives.

Keywords: *Bayburt; best man's wedding; theatrical village play; culture bearer.*

ГОД. VIII
БР. 16

ПАЛИМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. VIII
NO 16